

RANGTASVIRDA MAISHIY JANRNING O'ZIGA XOS TOMONLARI HAMDA DOLZARB MASALALARI

Adxamova Oltinoy Rafiqjon qizi
Andijon davlat Pedagogika instituti
“Tasviriy san’at va muhandislik grafikasi”
yo’nalishi talabasi

Annotatsiya: Mazkur maqola rangtasvirda maishiy janr va uning eng muhim va dolzarb masalalarini keng bayon etadi hamda maishiy janrning yuzaga kelishi, rivojlanish jarayoni va ushbu janrda ijod qilgan bir qator rassomlar to’g’risida bir qancha ma’lumotlar beradi.

Kalit so’zlar: Tasviriy san’at, maishiy janr, Sharq, Yevropa, portret, kompozitsiya, rang, uslub, tasvir, rassom, g’oya.

Mamlakatimizda istiqbolli yoshlarni qo’llab-quvvatlash, ularning iqtidorini ro’yobga chiqarish, ilmiy-tadqiqot va innovatsion faoliyatini samarali yo’lga qo’yish uchun qo’shimcha shart-sharoitlar yaratish borasida izchil chora-tadbirlar amalga oshirib kelinmoqda. Shu bilan birga, ulg’ayib kelayotgan yosh avlodning ilm egallashga bo’lgan ishtiyoqi va intellektual salohiyatini oshirish, shuningdek, xalqaro maydonda mamlakatimizning nufuzini yanada yuksaltirish uchun iqtidorli yoshlarni aniqlash va yuqori malakali kadrlar tayyorlashning uzluksiz tizimini takomillashtirish zarurati mavjud. Hozirgi zamon san’ati rivojlanishi, rassomlarning ijodiy izlanishi, yangi mazmunli ijodiy asarlar yaratish ustida izlanishlar olib borishi, dunyoqarashini boyitib borishi va insonlarning ma’naviy-ma’rifiy talablarini qondirishiga bog’liqdir. Shuning uchun kartina kompozitsiyasi yechimi, murakkab ruhiy holatini topish, rassomdan kundalik hayotdagi go’zallikni aks ettirish muammolarini, zamondoshlarning ichki histuyg’ularini sezishni, to’g’ri, chuqur tasavvur etishni talab qiladi. Rassomlar zimmasiga o’z asarlarida badiiy obrazlarni yaratish, vositalarni boyitish, taraqqiy etgan jahon ilg’or rassomlari tajribalari bilan dunyoqarashlari ko’lamini kengaytirish kabi ma’suliyatlar qo’yilgan. XX asr 90-yillarining ikkinchi yarmida tasviriy san’atda maishiy janr rivojlanishi muhim hodisa bo’ldi. O’zbek tasviriy san’atini dastlabki rivojlanishi bosqichida rassomlar asarlarni manzara shaklida tasvirladi. Ularni sharqona hayot, yodgorlik, obidalar, g’alag’ovur bozor hayoti, choyxonada hordiq chiqarayotgan rang-barang liboslardagi odamlar qiziqtiradi. Xalqning yangi turmush-tarzi, qishloq hayoti, paxta dalalaridagi mehnat jarayoni, o’zbek rassomlarining asosiy mavzusi bo’lib qoldi. Jumladan, ko’rgazmalarda O.Tansiqboev, A.Toshkenbayev, B.Xamdamiy, L.Abdullaev va A.Roziqovlar qatnasha boshladilar. Yangi nomlar paydo bo’ldi, rassomlar tomonidan asarlarning saviyasi o’sib, ijodlari rivojlana bordi. Rassomlarni ko’p figurali kompozitsion tasvir

va rang vositalari qiziqirdi. Shu tariqa 20-30-yillarda O'zbekistonda maishiy janr shakllanib, rivojlandi. Ana shu davrda Samarqandlik rassom L.Bure, o'zining ijodiy va pedagogik faoliyatini boshladi. Uning dastlabki kompozitsiyalari «Tandir quruvchilar», «Buxoroda Nodir Devonbegi xavuz suv tashuvchilari» bo'lsa, 1930-yillarda «Maktab qurilishi», «Paxta terimi» kabi asarlar yaratdi. Sxematik chizgi tasvirlarda nuqsonlar mavjud, lekin taxminiy ranglar ifodasi kartinani hayotiy etib ko'rsatadi.

Maishiy janr-tasviriy san'atning kundalik ijtimoiy va shaxsiy hayotni, maishiy turmushni aks ettiradigan janr hisoblanadi. Turmushda ko'zga tashlanadigan o'zaro munosabatlar va xatti-harakatlarni, uning ichki mohiyati va ijtimoiy-tarixiy mazmunini chuqur ochib berish kabi xususiyatlarga ega. Demokratik va realistik badiiy an'analarning o'sishi, rassomlarning xalq hayoti va mehnat faoliyatini atroflicha tasvirlashga qiziqishining ortishi bilan bog'liq holda rivojlandi. Maishiy janrda rangtasvir yetakchi o'rin tutadi, grafika, kichik hajmdagi haykaltaroshlikda ham maishiy mavzu keng tarqalgan. Maishiy lavhalar ibtidoiy san'at ov manzaralari, urf-odatlar tasvirlari, Sharq devoriy rasmlar va relyeflar va Yunon vazalar bezagi san'atida ko'p uchraydi, ellinizm san'atida muhim o'rin egallagan. Dastlabki namunalari Qadimiy Sharqda yaratildi. Uyg'onish davrida maishiy janr real voqealar, maishiy detallar bilan boyitildi. O'rta asrlarda ham Yevropa, ham Osiyoda devoriy rasmlar, bo'rtma naqshlar, miniatyuralar keng tarqalgan. Sharqda va Yevropada san'atning maxsus janri sifatida namoyon bo'ldi.

Maishiy janrda XVII asrdan maishiy hayot ijtimoiy mazmunga ega bo'ldi, hajviy, ijtimoiy tanqidiy yo'nalish yuzaga keldi, emotsional nafislik, psixologik noziklik va o'tkir xayotiy kuzatishlar o'z aksini topdi. Jahon rassomlari Jotto, Rembrandt, U.Xogart, A.Vatto, F.Goyya, P.P.Rubens, V.G.Perov, I.Ye.Repin, V.Ye.Makovskiy, A.A.Deyneka kabilarning maishiy janrdagi yetuk san'at asarlari mashhur. O'zbekiston hududida maishiy janr devoriy rasmlarda va miniatyuralarda o'z ifodasini topgan. XX asrda rassomlardan B.Hamdamiy, L.Abdullayev, Inog'omov, M.Saidov va boshqalar, amaliy san'at ustalaridan A.Muxtorov, Sh.Mo'minova va boshqalar maishiy mavzuda asarlar yaratdilar. Maishiy janrda ko'plab asarlar yaratgan rassom Nadejda Kashinadir. Uning "Doira chalayotgan qiz" (1945), "Tushki tanaffus" asarida insonni mehnat bilan barhayotligi, uni toza havo oftob nurlaridan tabiatdan zavqlanayotgani o'z aksini topgan. Asar kompozitsiyasi, rang koloriti, milliy ruhda, insonni zamonaviy xislatlari, kompozitsiya tuzish vositalarida namoyon bo'lgan. Yoshlarga metodik tasviya vazifasini bajaradi. 1947 yili Chingiz Axmarov, Toshkentdagi Navoiy nomli opera va balet teartri binosi foyesi devoriga A.Navoiyning "Farhod va Shirin", "Layli va Majnun" asariga bag'ishlangan mahobatli rang tasvir asarini ishladi. Asosiy mavzu afsona yoki bo'lib o'tgan voqealar bo'lishiga qaramay, tipajlar, ularni aniq o'xshashligi, murakkab kompozitsiya yechimida topilgan. Tasvirdagi odamlar hajmsiz aniq chizgilarda va yengil nozik ranglar tusida tasvirlangan. "Monumental" panno

mavzusida, Alisher Navoiyning "Farhod va Shirin", "Yetti sayyora", "Iskandarnoma", "Layli va Majnun" ning poemasi asosida "Farhod va Shirinni, Layli va Majmunni uchrashuvi, Baxrom – go'r va Dilorom", "Iskandarning to,,g,,on qurilishini kelib - ko,,rishi" kompozisiyaning asosiy negizini tashkil etadi. Shirin kanizaklari bilan Farhodga nigoh tashlab uni qilgan jasoratiga ta'zim qilayotgan vaqti ifodalangan. Asarning muvafaqqiyatli chiqishida rassomning Alisher Navoiy dostonlarini yaxshi sinchiklab o'rganganligi katta yordam bergan. Bu asar uchun Chingiz Axmarov 1948-yili "Davlat mukofoti"ga sazovor bo'lgan. 50-yillarda rassom Moskva, Kozon, Dnepropetrovsk, Kemerevo shaharlarida asosan mahobatli -devoriy asarlar ustida ishladi. 1961-yildan boshlab Chingiz Axmarov yana O'zbekistonda ijod qila boshladi. "A'lochi qiz", "Rahima", "Balerina", "Rassom Temurov portreti", "Mukarrama Turg'unboyeva", "Zulfiya" kabi portretlari yaratdi. Ayniqsa shoira "Zulfiya portreti"da nozik chizgilar bilan gavda va qo'l holati, liboslar o'ziga xos go'zal holatda ifodalangan. Shoirning samimiyligi, yoqimtoy nigohi chuqur poetik ijod sohibi ekanligi sezilib turadi. Chingiz Axmarov zamonaviy o'zbek ayolini ziyo tarqatuvchi ma'naviy boyligini, ichki go'zaligini ochib bergan. Chingiz Axmarov ko'p yillar davomida Kamoliddin Behzod nomli Toshkent milliy rassomchilik va dizayn institutida kafedra mudiri, professor bo'lib ishlagan. Ko'plab o'zbek "monumental"chi rassomlarni yetishtirib chiqardi va o'ziga xos mahobatli kompozisiya san'ati maktabini yaratdi. 1953-yili Repin nomidagi Leningrad badiiy akademiyasi institutini Rahim Axmedov, Ne'mat Qo'ziboyev, T.Oganesov, M.Saidov, V.Zelikov, Muxina nomidagi oliy san'at bilim yurtini V.Jmakin, V.Sosedovlar, Vasiliy Surikov nomidagi Moskva rassomchilik institutini Yusuf Yelizarovlar tamomlab yangi kuch va ishtiyoq bilan san'at olamiga kirib kelishdi. Ijod bilan bir qatorda Pavel Benkov nomli rassomchilik bilim yurtida yoshlarga saboq berishdi. Bu yerda dastlab O.Tatevosyan, V. Podgurskiy, M.Shchurovskiy, R.Ahmedov, A.Krivosos, N.Qo'ziboyev, pedagogika institutida Yu.Yelizarov, M.Saidov, T.Oganesov, V. Yurovskiylar tasviriy san'at asoslaridan yoshlarga dars berishdi. Ayniqsa, Rahim Ahmedov tashabbus ko'rsatib, ko'p va samarali mehnat qildi. Shijoatli olov qalbli bu inson keyinchalik butun umrini O'zbekiston tasviriy san'at maktabini tashkil topib, rivojlanishiga bag'ishladi. Samarali mehnati va ijodi uchun nufuzli davlat mukofotlari, orden, medallariga sazovor bo'ldi.

Rossiya Badiiy Akademiyasi Muxbir a'zosi, O'zbekiston Badiiy Akademiyasini Akademigi professor Rahim Ahmedov institutida ijod laboratoriyasini, tasviriy san'at bilimlarini ochdi, keyinchalik aspirantura tashkil qildi. Uning maqsadi yosh iqtidorli rassomlarni tarbiyalab o'qitish va O'zbekiston tasviriy san'atini rivojlantirishdan iborat edi. Musavvirning "Ona o'ylari", "Tong", "Sora Axmedova" portreti, "Lola" portreti, "Oqtoshda bahor", "Surxondaryolik ayol", asarlarida jozibali ranglar vositasida o'zbek xalqining o'tmishi, ichki dunyosi, his-tuyg'u, orzulari o'z ifodasini topgan. Rahim Ahmedov dastlab portret sohasida juda berilib ijod qildi.

Zamondoshlarni betakror obrazini, mazmun g'oyalarni ifodalashda o'ziga xos badiiy til topdi. Portret yaratganda, nafaqat uni tashqi qiyofasiga, ranglarni uyg'unligiga, balki uni chehrasidagi insoniy fazilatlarini ochib berishga intilardi. Shuning uchun e'tiborini mehnatsevar xalqning milliy xususiyatlarini, o'zida mujassamlashtirgan ayollar, qariyalar, o'spirin-yoshlarni obrazini yaratishga qaratgan edi. "Cho'pon portreti" da tabiat bilan kurashib og'ir mehnatni yoshlikdayoq yelkasiga olgan yillar avlodining taqdiri tasvirlangan. Cho'pon yigit qiyofasida sinchiklab qarayotgan nigohi gavda kompozitsiyasiga bog'lanib ketgan, tayoqqa suyalgan, qabargan qo'llari va suyalgan gavdasi jazirama oftobda fonida isiq ranglarda o'z yechimini topgan. Portret kompozitsiyasini asosiy mavzusi bir inson obrazidir. Kattalarga taqlid qilib boshiga qiyiqcha o'ragan og'ir mehnatni orqalagan, pushti ko'ylakdagi o'spirin bola tasvirlangan. Bu ajib asar hozirda O'zbekiston Davlat san'at muzeyida avaylab saqlanmoqda. 1956 yili Rahim Ahmedov qishlog'ida, ikki o'g'li hamda tumush o'rtog'i frontdan qaytmagan, mehnatda qaddi bukilmagan mardona keksa ayol portreti, "Ona o'ylari" asarini yaratdi. Ayol ko'pincha qariyalarga xos o'tirar, xayolga cho'mar edi. Ayol kechinmalari, onadan yosh yetim qolgan Raxim Axmedovning bag'rini to'lqinlantirib, unga mehr, chuqur hurmat uyg'otgan. "Ona o'ylari" portreti kompozitsiyasida, figura biroz oldinga chiqqan. Yong'oq daraxti yonida yostiqqa suyanib tizza ko'ziga qo'l panjalarini saranjom qo'yib, xayolga cho'mgan ayol qiyofasi, kompozitsiya jihatidan klassik mavqeiga ega, juda muvafaqqiyatli topilgan. Ayol yuzidagi chuqur ruhiy holatni, uning g'amgin yuzidagi katta yorug,, ko'zlarida, mehnatda toblangan yuz chehrasida haykalga xos o'z ifodasini topgan. Gavda "siluet" aniq, yengil ranglardagi manzara fonida, ko'k, binafsha, pushti, yashil, sarig ranglarda shiddatli mahorat bilan tasvirlangan. "Hozirgi davrda maishiy janrli portretga ko'proq ahamiyat berish kerak" der edi Rahim Ahmedov, chunki insonni tabiiy sharoitda, mehnat jarayonida ichki kechirmalarini ishonarli chuqur ifodalab berish sharoiti mavjud. Ranglarni maftuni bo'lgan Rahim Axmedov ko'p zamondoshlari qatori 1959-yil "Surxondaryoli qiz" portretini yaratdi. Sariq ranglar fonida u boshiga oq ro'mol o'rab o'tirgan, yuzlari quyoshda toblangan bug'doy rang ayol obrazini yaratdi. Egnidagi libos qizil-zarg'aldoq, dekorativ ranglarda bo'ynidagi yaltiroq kumush tangalar, tumorlar o'ziga xos uslubda tasvirlangan. Rahim Ahmedov bilan bir qatorda Behzod nomli milliy rassomlik va dizayn institutida Chingiz Axmarov, Ne'mat Qo'ziboyev kabilar yoshlarni tarbiyalashda o'z hissalarini qo'shdilar. Muxtor Saidovni "Askiya" asarida paxta dalasi manzarasi yog'och karovatda dam olayotgan paxtakorlar asar ishtirokchilaridir. Kompozitsiya markazida qo'lida piyola ushlagan qariya, navbatdagi hazil musobaqa g'alabasidan so'ngi, yuzidagi kulgi, iliq chehra, ro'parasida hazildan yutqazib o'zini noqulay holatda sezib o'tirgan raqib tasvirlangan. Xushchaqchaq hazil kulgidan o'zini tutolmay o'tirgan atrofdagi odamlar har xil holatlar tasvirlangan. Tomoshabinni e'tiborini o'ziga qaratgan chol figurasi kartinada asosiy bog'lovchi - kompozitsiya markazini tashkil etadi. Har bir tipaj o'ziga xos

psixologik holatda jozibali iliq-tillarang koloritda ifoda etilgan. V. Jmakinning "Paranji tashlagan ayol" kartinasi ko'p figurali monumental kompozitsiya asarida dramatik holat tasvirlangan. Asar mazmuni yaxlit kompozitsiya yechimi chuqur psixologik asosda ko'rsatilgan. Yorug, oftobli ko'chada bo'layotgan tarixiy dramatik voqea ifodalangan. Kompozitsiya markazini paranji tashlab salobatli turgan o'zbek ayoli tashkil etadi. Muallif kelajakka intilgan ayol obrazini, eski tuzum vakillariga, ruhoniylar kontrast holatda qarama-qarshi qo'ygan. Vasiliy Ivnovich Jmakina kartinada "tipaj"lar obrazini, ularning ruhiy munosabatlarini, ularning liboslarini kontrast ranglarda ustalik bilan tasvirlab bergan. 1955-yili Nizomiy nomidagi Toshkent Davlat pedagogika universitetida Badiiy grafika fakulteti tashkil topdi. Bu yerda dastlabki yillarda Yusuf Yelizarov, Muhtor Saidov, Malik Nabiyev yoshlarga tasviriy san'at asoslarini o'rgatishdi, Respublikamiz maorif sohasiga yosh rassom-o'qituvchilarni tarbiyalash bilan bir qatorda, ko'plab ijodiy asarlar yaratishdi. Moskvadagi Surikov nomidagi rassomchilik institutida akademik I. Grabar, S. S. Gerasimov qo'lida ta'lim olgan Yusuf Yelizarovning ijodi dastlab portret sohasida boshlanib, shakllandi. Uning "Paxtakor qiz", "Kabutar ko'targan qiz", "Onalik" asarlarida, rassomning kolorit, nozik ranglar ko'rish kabi yaxshi xislatlari namoyon bo'lgan. "Kabutar ko'targan qiz" ochiq havoda bajarilgan. Toklar soyasida o'tirgan yosh o'zbek qizchasi obrazi namoyon bo'lgan yumshoq tabassumli chehrasi aks ettirilgan. Chambarak qilib o'rilgan qora sochlari, iliq yengil qarashlari, uning erkin holatda o'tirishda o'ziga xos xarakter ifodasini beradi, uying devoriga tushgan yorqin oftob nuri, hovlidagi yashil maysa fonida bayram libosidagi qizning ruhiy holati jozibali tarzda tasvirlab berilgan. Yuzidagi iliq, libosdagi sovuq refleklar, rassom tasavvuridagi go'zal, haqqoniy ifodani namoyon etib turadi. Abu Rayhon Beruniy obrazi tasviri uning qomusiy olim va mutafakkir inson ekanligi, uzoq vaqt davomida mashaqqatli ijodiy mehnat qilish, alloma yashagan davrni yaxshi o'rganish, bir necha bor eskiz va rang lavhalarni ishlash natijasida yuzaga keldi. Malik Nabiyevning "Beruniy portreti" birinchi bor 1950- yilda, ikkinchi varianti 1974 yili allomaning 1000 yilligi o'tkazilishiga bag'ishlangan tanlovda g'olib chiqdi. YuNESKO tomonidan chaqiriladigan "Kur'er" jurnalining 1974 yil iyul soni muqovasida bosilib chiqdi va dunyo xalqlariga borib yetdi. 29 Rassom asarda ilm sirlarini yechish uchun butun vujudi bilan kirishgan tarixiy shaxs, insonparvar olim Abu Rayxon Beruniyning butun salobatini, nufuzini gavdalantiradi. Kartinning keyingi planlaridagi kitoblar, tibbiyot, ilm fanga bog'liq bo'lgan buyumlar, ayniqsa portret kompozitsiya yechimidagi sharqona tahlil, yuz qiyofasidagi chehra chizgilari, ruhiy holati mujassamlashib yaxlit Beruniy obrazini, uning qomusiy olim mutafakkir inson ekanini yanada bo'rttirib ko'rsatishga xizmat qilgan. Shuningdek, Malik Nabiyev Sohibqiron Amir Temur portretini 1995-96 yilda yaratdi. U davlat tanlov komissiyasi tomonidan umum namuna sifatida qabul qilindi. Shunday rassomlardan yana biri Vladimir Burmakin. Ijodiy diapazoni keng bu rassom hayot mazmuni, bo'lgan voqealarini chuqur anglagan holda o'z kompozitsiyasida asar mohiyatini jozibali ochib

berishga erishadi va tomoshabinni o'ziga rom etadi. "Xamon o'tayotgan ayollar", "Boysun ayoli" asarlarida mukammal kompozitsiya yechimi, o'ziga xos boy rang koloriti o'z ifodasini topgan. Latofatli yosh ayol, Ona obrazini yaratish, mavzuni chuqur anglash natijasidir. Uning "Daraxt haqidagi poema" kartinasida sar qahramonlari, ikki yoshning hayot taqdiri tasviri tabiat qonunlari to'g'risida falsafiy fikr yurgizishga undab tomoshabinni o'ylantirib qo'yadi. Ikki yoshning ezgu his – tuyg'ularni aynan tabiat qo'ynida bir-biriga izhor etishi holati, daraxt oldida kompozitsiya jihatidan falsafiy - lirik yechimini topgan. 70-yillari Moskva Leningrad badiiy o'quv yurtlarini Javlon Umarbekov, Bahodir Jalolov kabi yosh iqtidorli rassomlar bitirib keldilar. Ular talabalik yillaridayoq badiiy ko'rgazmalarda qatnasha boshladilar. Javlon Umarbekov, aslida sobiq Butunittifoq kinomotografiya institutini tamomlagan bo'lsada, tasviriy san'atdagi ijod yo'lini portret, maishiy, tarixiy janrda boshladi. Uning dastlabki "Alisher va Xusayn Boyqaroning yoshligi" asari sharq miniatyura an'analari uslubida yaratilgan. Ikki yosh o'spirinning muloqoti, lirikpoetik holati kompozitsiya yechimida ustalik bilan tasvirlangan. Kartina uyg'onish davri tasviriy san'at ustalari asarlaridan ta'sirlanib yaratgan. Shuningdek uning "Tafakkurli inson" asari maqtovga sazovordir. Asarda inson, koinot taraqqiyoti, abadiyat va zamon haqidagi mavzu asos qilib olingan. Bu asar muallifning ijod cho'qqisi desak mubolag'a bolmaydi. Murakkab kompozitsiya yechimida, estetik did, yuqori Kurs ishi saviya, mahorat, chuqur falsafiy fikrlash o'z aksini topgan. 1986-yili Leningradda bo'lib o'tgan O'zbekiston tasviriy san'ati badiiy ko'rgazmasida Milnikov tomonidan yuqori baholandi. Bahodir Jalolov Leningrad rassomchilik - ijodiy maktabini chuqur egallagan rassomdir. U o'z asar personajlarini sodda tabiiy holda atrofga, kasbga munosabatni, ichki his-tuyg'ularini, ma'naviy boyligini ifodalaydi. Rassomning salohiyati o'zgarishli "Avtoportret", "V.Axunov", "Komil Yormatov" portretlarida o'z ifodasini topgan. Asardagi maromiga yetgan qalam tasvir, chiziqlar, kompozitsiya tuzish mahorati, uni yuksak saviyali bilimidan dalolat beradi. Uning mazmuni kompozitsiya yechimida monumental yo'nalish asosiy vosita bo'lib, uyg'onish davri rassomlarining badiiy tamoyillariga asoslangan. U mahobatli rangtasvir hamda dastgohli rangtasvir san'ati asoslarini professor Andrey Andreyevich Milnikovdan o'rgandi. Keyinchalik mukammal akademik qalamtasvirga asoslanib, Salvador Dali, Albrect Dyurer ijodi va jahon badiiy meoslarini o'rganib, badiiy tafakkurni olg'a siljitgan. Uning "Niyatga yetish", "Folbinlik", "Metamorfoza", "Ikkilanish", "Yaratuvchi - inson", "Ikki asos kurashi" asarlari turkumida hayotni falsafiy muammolari, insonning yashash uchun kurashi, undagi ma'naviy dunyoqarashining shakllanishi kabi masalalarni olg'a suradi. Uni tasavvurida Uyg'onish davri rassomlarining g'oyalari chuqur iz qoldirgan. U Monumental san'at asarlari, Yevropa va sharq "progressiv" ijodkorlar yo'nalishida bajarilgan asar sifatida bo'lajak rassomlarni monumental kompozitsiya tuzilishini o'rganishda asosiy dastur, vosita bo'lib xizmat qiladi. Har qanday san'at turi insonga o'z ta'sirini o'tkazib unda

dunyoqarashini shakllantiradi. Tasviriy san`at insonda hayotdagi ko`rsatgan jasoratini, fikr va ichki xissiyotlarini aks ettiradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO`YHATI:

1. O`zbekiston Respublikasi «Kadrlar tayyorlash milliy dasturi». -T.Sharq, 1997.
2. I.A.Karimov «Barkamol avlod - O`zbekiston taraqqiyotining poydevori». - T.O`zbekiston. 1999. 62 bet.
3. BS. Abdirasulov, B. Boymetov, N. Tolipov. Tasviriy san`at. –T.2006
4. N. U. Abdullaev. San`at tarixi. Ikki jildlik 2/1-tom. –T. 2001
5. Abdullayev. N..O`zbekiston manzara rangtasviri.-T.1973
6. Abduraxmanov F.Kompozitsiya asoslari-T.2003.
7. Abdullayev N. San`at tarixi-T.2007.
8. Abdullayev. N..O`zbekiston manzara rangtasviri.-T.1973
9. Nabiyev A. «Tarixiy o`lkashunoslik». T. 1977
10. Mahmudov T.O`zbekiston tasviriy san`atida inson omili-T.1979